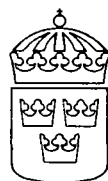

Jordbruksutskottets yttrande

1992/93:JoU1y

Europeiska ekonomiska samarbetsområdet —
EES

1992/93
JoU1y

Till EES-utskottet

EES-utskottet har genom beslut den 5 juni 1992 berett samtliga övriga utskott tillfälle att yttra sig över proposition 1991/92:170 jämte motioner såvitt rör respektive utskotts beredningsområde.

Jordbruksutskottet har beslutat avge följande yttrande över de delar av bilagorna 1 (Utrikesdepartementet), 8 (Jordbruksdepartementet) och 13 (Miljö- och naturresursdepartementet) som rör utskottets beredningsområde samt över motionerna 1991/92:E2 (c) yrkande 2, 1991/92:E7 (s) yrkandena 5, 6 och 7 (delvis), 1991/92:E10 (v) yrkandena 17 och 18 samt 1991/92:E12 (s).

Utskottet

Frågor under Jordbruksdepartementet

Propositionen

En sammanfattande redogörelse för vilka jordbruks- och fiskefrågor som berörs av EES-avtalet återfinns på s. 64 f. i propositionens del I (bilaga 1). Jordbruksdepartementets avsnitt (bilaga 8) återfinns i propositionens del III.

Jordbruks- och fiskefrågor berörs i artiklarna 17–20 EES-avtalet (propositionens del IV s. 11 f.). Utförliga bestämmelser lämnas i protokoll 9 om handeln med fisk och andra marina produkter (propositionens del IV s. 197–204) samt i bilaga I till EES-avtalet om veterinära frågor och växtskyddsfrågor (propositionens del IV s. 296–350). De bilaterala jordbruks- och fiskeöverenskommelserna mellan Sverige och EG är intagna som underbilagor 8.1 resp. 8.2 (propositionens del III).

EES-avtalet innebär inte att EFTA-länderna ansluts till EG:s gemensamma jordbrukspolitik (Common Agriculture Policy, CAP). Däremot omfattar avtalet vissa frågor med anknytning till jordbruket. Det gäller ett nytt system för råvarukostnadsutjämning, veterinära frågor samt

foder-, utsädes- och växtskyddsfrågor liksom frågor om handelsgödsel. Dessutom omfattas livsmedelsfrågor samt bestämmelser för vin och sprit vilka inte ingår i utskottets beredningsområde.

Artikel 17 i huvudavtalet hänvisar till bilaga I till avtalet. Den innehåller särskilda bestämmelser och arrangemang som avser veterinära frågor och växtskyddsfrågor.

I artikel 18 sägs att de avtalsslutande parterna skall säkerställa att bestämmelserna i bilaga I och i artikel 23 första stycket a och b (tekniska föreskrifter, standarder, provning och certifiering samt avveckling av handelshinder vid handel med vin) inte äventyras genom andra tekniska handelshinder. Härvid anges att artikel 13 (undantag på grund av allmän hälsa, säkerhet, moral etc.) är tillämplig.

Enligt artikel 19 skall parterna undersöka varje svårighet som kan uppstå i handeln med jordbruksprodukter och fortsätta sina ansträngningar att nå en gradvis liberalisering av handeln med jordbruksprodukter. Parterna skall före utgången av år 1993 och därefter med tvåårsintervaller se över villkoren för handeln med jordbruksprodukter. Därefter skall parterna, i ljuset av dessa översyner och med hänsyn till resultatet av de pågående förhandlingarna i GATT (Uruguay-rundan), inom ramen för EES-avtalet besluta om ytterligare nedskärningar av alla slag av handelshinder inom jordbrukssektorn.

I protokoll 42 till avtalet noteras att EFTA-länderna slutit bilaterala jordbruksavtal med EG. Dessa avtal är inte en del av EES-avtalet, även om de har förhandlats fram inom ramen för EES-förhandlingarna.

I artikel 20 sägs att bestämmelser och arrangemang som avser fisk och andra marina produkter finns i protokoll 9 till avtalet.

Regeringens förslag i jordbruksavsnittet är formulerat som en information till riksdagen om EES-avtalets konsekvenser. I den mån avtalet bedöms böra föranleda ändring av svensk lagstiftning aviseras särskilda regeringsförslag under hösten 1992 eller senare. Lagen (1985:342) om kontroll av husdjur, lagen (1985:295) om foder, utsädeslagen (1976:298), växtskyddslagen (1972:318) och förordningen (1991:914) om avgifter på vissa jordbruksprodukter m.m. bör således ändras. I en särskild proposition under hösten avser regeringen lägga fram förslag till anpassning på fiskets område, och eventuellt kommer bemyndigande att inhämtas för införande av föreskrifter om gödselmedel. En anpassning av de svenska växtskyddsbestämmelserna bör enligt jordbruksministern anstå till dess att det klarlagts vilka bestämmelser som kommer att gälla inom EG.

Jordbruksministern förordar vidare att riksdagen godkänner de bilaterala jordbruks- och fiskeriöverenskommelser som träffats mellan Sverige och den Europeiska ekonomiska gemenskapen. Jordbruksöverenskommelsen innebär ömsesidiga åtaganden i form av tull- eller avgiftsfria kvoter för en rad jordbruksvaror. Fiskeriöverenskommelsen innebär endast en konsolidering av anpassningsavtalet på fiskets område från år 1986 mellan Sverige och EG (prop. 1985/86:153).

Enligt jordbruksministern kommer EES-avtalet och den bilaterala jordbruksöverenskommelsen med EG att ge svenskt jordbruk och livsmedelsindustri avsevärt ökade möjligheter att konkurrera på den

stora EG-marknaden. Samtidigt kommer naturligtvis konkurrensen att öka på hemmamarknaden med ett ökat och mer varierat utbud och relativt sett lägre priser för konsumenterna. EES-avtalet blir därigenom en viktig länk i anpassningsprocessen till ett medlemskap i EG. En utvecklingsklausul i jordbruksöverenskommelsen ger möjlighet att gradvis ytterligare utöka frihandeln med jordbruksvaror.

För handeln med bearbetade jordbruksprodukter innebär EES-avtalet dessutom rättvisare utjämningsmetoder och en kraftig minskning av utjämningsbeloppen. Den fria rörlighet för varor, tjänster, kapital och arbetskraft som EES-avtalet innebär berör också jordbrukssektorn indirekt. Den ökade konkurrens som blir följden kommer sannolikt att medföra lägre kostnader för insatsvaror, tjänster och finansiering, anför jordbruksministern.

EES-avtalet omfattar en del av EG:s rättsregler inom den *veterinära sektorn*. EG och Sverige har en likartad syn på bekämpning av smittsamma djursjukdomar, åtgärder som behövs för att hindra smittspridning och på livsmedelshygieniska frågor. Bestämmelser i EG:s rättsregler som rör gränskontroll, djurskydd och finansiella dispositioner omfattas inte av avtalet. Detta innebär att Sverige kan behålla sina gränskontroller.

För exempelvis BSE (Mad cow disease) har Sverige fått undantagsklausuler och kan alltså behålla nuvarande importförbud.

Sverige accepterar EG:s regionaliseringsmodell. Detta innebär bl.a. att vid utbrott av vissa allvarigare djursjukdomar får djur inte föras från den region där sjukdomen förekommer.

EG:s inre marknad innebär att varor fritt skall kunna föras över gränserna. De veterinära kontrollerna skall enligt EG:s regler utföras på den ort varifrån en vara sänds, och stickprovskontroll kan utföras på bestämelseorten. Sverige kommer dock att ha kvar sina kontroller vid gränsen.

Enligt nu gällande svensk lagstiftning får antibiotika och andra kemoterapeutiska medel endast tillsättas foder för att förebygga, lindra eller bota sjukdom eller sjukdomssymtom. Inom EG får vissa sådana preparat tillsättas generellt i foder i medicinskt syfte, och en del andra får tillsättas i syfte att befrämja tillväxt hos djuren. Även i detta avseende medger avtalet (bilaga I, avsnitt II) att våra nuvarande bestämmelser behålls tills vidare. Inom EG finns förbud mot användning av hormoner i tillväxtbefrämjande syfte.

Som nämnts i det föregående aviseras en särskild proposition om ändringar i utsädeslagen till hösten 1992. Bl.a. bör lagens terminologi anpassas till EG:s, bestämmelser om växtförädlingsavgiften utmönstras och kraven på exportutsäde slopas. Däremot anser jordbruksministern inte att en anpassning till EG:s regler bör innebära några problem när det gäller s.k. grannhandel med utsäde, dvs. enstaka överlåtelser odlare emellan.

EES-avtalet innebär som nyss sagts inte att EFTA-länderna ansluts till EG:s gemensamma fiskeripolitik (Common Fishery Policy, CFP). I protokoll 9 behandlas dock många för fisket väsentliga områden. Det gäller bl.a. tullåttnader för fiskprodukter, bestämmelser om statsstöd,

direktlandningar och utländska direktinvesteringar. Som anförts i det föregående avser regeringen att lägga fram förslag till anpassning av de svenska reglerna enligt EES-avtalet.

1992/93:JoU1y

Motionerna

I två motioner har yrkanden framställts om att gällande svenska regler bör bibehållas till skydd mot smittsamma sjukdomar och andra regler som är viktiga för en god djurhälsa. Enligt motion E2 (c) krävs det uppmärksamhet och fast vilja att bevara djurens hälsotillstånd, och det krävs regler som hindrar att djursjukdomarna sprids samt hälsokontroll när djur flyttar mellan länder. Enligt motion E7 (s) bör de svenska kraven på djurskydd samt hälso-, miljö- och säkerhetskraven inom jordbrukssektorn bibehållas (yrkande 7 delvis). I motion E7 yrkas även att riksdagen gör ett uttalande till förmån för en överenskommelse om en så långt möjligt vidgad frihandel på hela livsmedelsområdet för att förbereda den svenska livsmedelsnäringen på ett kommande EG-medlemskap (yrkande 5).

Utskottets överväganden

Som framgår av referatet av propositionen innebär EES-avtalet inte att Sverige och övriga EFTA-länder ansluts till EG:s gemensamma jordbrukspolitik och fiskeripolitik. Någon gemensam skogspolitik förekommer inte i EG. Däremot kommer EG:s veterinära bestämmelser att bli gällande i Sverige, liksom bestämmelser om växtskydd, utsäde och genteknik på växtodlingens område. Inom ramen för EES-förhandlingarna har de deltagande länderna utformat ett nytt gemensamt system för utjämning av industrins råvarukostnader. För fiskets del innebär avtalet liberalisering av handeln på en rad områden. Syftet är att öka konkurrensen och sänka priserna.

I den mån den svenska anslutningen till avtalet kräver ändring av vår nationella lagstiftning aviserar regeringen förslag till riksdagen under hösten 1992 eller senare.

Genom den bilaterala jordbruksöverenskommelsen med EG har ett steg tagits mot viss liberalisering av handeln med jordbruksvaror. I avtalet gör parterna ömsesidiga åtaganden i form av tull- eller avgiftsfria kvoter för en rad varor. Även i detta fall kan ändringar i svenska bestämmelser, såsom i tulltaxan, bli aktuella. Den bilaterala fiskeriöverenskommelsen innebär inga nyheter för Sveriges del.

Utskottet har ingen erinran mot regeringens redovisning av EES-avtalets innehåll och de konsekvenser som förutses. I stor utsträckning föreligger sedan tidigare samstämmighet mellan Sverige och EG-länderna. I vissa fall har dessutom den svenska lagstiftningen anpassats efter EG-reglerna. I andra fall aviserar ändring av svensk lag för anpassning till de EG-regler som omfattas av EES-avtalet. Utskottet får tillfälle att i samband med kommande regeringsförslag närmare överväga dessa ändringar.

Som jordbruksministern framhåller har Sverige och EG likartad syn på bekämpning av smittsamma sjukdomar. Utskottet vill dock betona den vikt som bör fästas vid att de svenska bestämmelserna om skydd av djurens hälsa och välbefinnande inte urvattnas då avtalet träder i kraft och då nu uppnådda undantag omförhandlas. Efter hand som gränsövergångarna ökar i antal kan behovet av snabba och kraftfulla ingripanden mot hotande epizootier komma att öka. En hög beredskap måste finnas även i fortsättningen. Utskottet utgår från att regeringen beaktar dessa aspekter. Med det anförda tillgodoses i allt väsentligt syftet med motionerna E2 yrkande 2 och E7 yrkande 7 i denna del. De påkallar därför ingen ytterligare åtgärd från riksdagens sida.

I årets budgetproposition aviserade regeringen en planerad ändring av utsädeskontrollens organisation i syfte att anpassa den till EG:s regler. Bl.a. anfördes att grannhandel, dvs. när någon utan offentligt utbud säljer egen skörd att användas till utsäde, inte är tillåten inom EG, och att utsädesförordningen därför borde ändras (prop. 1991/92:100, bil. 10). Jordbruksutskottet framhöll vid behandlingen att utskottet icke låtit sig övertygas om nödvändigheten av att grannhandel med utsäde förbjuds (bet. JoU12). Utskottet anser i likhet med jordbruksministern att en anpassning till EG:s regler inte bör innebära några problem när det gäller enstaka överlåtelse odlare emellan.

Utskottet har ingen erinran mot godkännande av de bilaterala jordbruks- och fiskeriöverenskommelserna med EG. Jordbruksöverenskommelsen ökar möjligheterna för svensk livsmedelsindustri att komma in på EG:s marknad, samtidigt som konkurrensen ökar på den inhemska marknaden. Utskottet har ingen annan mening än den som anføres i motion E7 (s) yrkande 5 att denna ökade öppenhet bör följas upp med ytterligare insatser för en vidgad frihandel på hela livsmedelsområdet. Enligt vad utskottet erfarit följer den av regeringen tillsatta omställningskommissionen utvecklingen för att utröna vilka möjligheter som efter hand erbjuder sig för en utvidgning av överenskommelsen. Det finns anledning understryka betydelsen av att en ökad frihandel icke leder till att de svenska kraven på djurskydd, och ej heller hälso- och miljökraven, eftersätts. De regler som gäller för den svenska animalieproduktionen syftar bl.a. till att höja kvaliteten på livsmedlen till konsumenternas fromma, och de etiska aspekterna på en god livsmiljö för djuren har enligt utskottets mening ett betydande egenvärde. Mot den bakgrunden är det angeläget att regeringen och den svenska förhandlingsdelegationen verkar för att producenterna i våra konkurrentländer får villkor som är likvärdiga dem som gäller i Sverige. Regeringen bör även verka för att bestämmelser införs om märkning av jordbruksprodukters ursprung och kvalitet.

Vad utskottet anført innebär att motionärernas syfte delvis tillgodosätts. Motionsyrkandet bör mot den bakgrunden inte föranleda något särskilt uttalande från riksdagens sida.

Propositionen

En sammanfattande redogörelse för de miljöfrågor som berörs av EES-avtalet återfinns i propositionens del I, bilaga 1 s. 41 f. Miljö- och naturresursdepartementets avsnitt återfinns i propositionens del III, bilaga 13.

Miljöfrågorna behandlas i artiklarna 73–75 i huvudavtalet (prop. del IV s. 28). Ytterligare bestämmelser finns bl.a. i protokoll 31 artikel 3 (prop. del IV s. 260).

I propositionen konstaterar *utrikeshandelsministern* att det visserligen ligger i samarbetets natur att våra internationella åtaganden begränsar vårt manöverutrymme men att karaktäristiskt för de miljöfrågor som regleras inom EG är att de i allmänhet är gränsöverskridande. Genom att agera tillsammans med våra västeuropeiska partner ökar vi effektiviteten i det miljöpolitiska arbetet. EES-avtalet skapar förutsättningar för en sådan gemensam miljöpolitik. EG kommer här liksom på andra områden att vara huvudaktör, men vi kommer tillsammans med övriga EFTA-länder att få ett icke obetydligt inflytande. Vi kan därigenom påverka den gemensamma miljöpolitiken i ambitiös riktning. Utrikeshandelsministern konstaterar vidare att EES för svensk del utgör en välkommen förstärkning av Sveriges miljöpolitiska arsenal. Regeringen avser att inom dess ram aktivt bidra till att den tillväxt som kommer att följa med EFTA-ländernas anknytning till den inre marknaden också leder till en miljömässigt hållbar utveckling. Sammanfattningsvis anser utrikeshandelsministern att formerna för beslutsfattandet inom EES ger tillfredsställande möjligheter för Sverige och övriga EFTA-länder att få gehör både för sina synpunkter på föreslagen EG-lagstiftning och för egna förslag. Det är likväl klart att det endast är inom medlemskapets ram som en balans mellan åtaganden i sak och motsvarande inflytande över utformningen av regelverket kan uppnås.

Huvudområden för samarbetet med EG blir miljöregler som berör varor, såsom kemikaliereglering och avgaskrav, samt krav på föroreningsutsläpp från industri och avfallshantering. Avsikten är att Sverige och de övriga EFTA-staterna skall samarbeta med EG också på en rad andra miljöområden såsom t.ex. beträffande miljöavgifter och vid framtagande av aktionsprogram på miljöområdet samt genom samråd inför internationella förhandlingar.

Den svenska regeringen har, tillsammans med de övriga EFTA-staterna, begärt förhandlingar om omedelbart deltagande på lika villkor i den europeiska miljöbyrån (European Environment Agency).

Enligt *miljöministern* skapar EES-avtalet nya möjligheter för ett intensifierat miljösamarbete och ger Sverige en plattform för att påverka den framtida gemensamma miljöpolitiken i Västeuropa. En allmän bedömning är att det har gått att kombinera avtalet med den inre marknaden och att Sverige kan behålla de svenska miljökraven i de fall de är mer långtgående än EG:s motsvarande regler.

En viktig fråga som gäller flera departement är miljökonsekvenserna av EES-avtalet. Regeringen avser att under implementeringsfasen löpande bevaka de miljömässiga aspekterna av EES-avtalet. Bl.a. kommer miljökonsekvenserna att belysas i de skilda sammanhang då förslag om implementeringen framläggs. Därvid kommer bl.a. transporternas miljöproblem att tas upp till granskning med sikte på att uppfylla högsta tillämpade och tillämpbara ambitionsnivå. När effekterna på olika områden klarlagts bör en samlad bedömning av miljökonsekvenserna göras.

Miljöministern konstaterar att de principer för miljöpolitiken som föreslås i EG-kommissionens rapport "Task force report on the Environment and the Internal market" stämmer väl överens med flera av de grundläggande principerna för det svenska miljöarbetet.

Inom ramen för EES-samarbetet kommer den svenska regeringen att verka för att sådana miljöskyddsåtgärder vidtas att den tillväxt som EES-avtalet leder till blir miljömässigt hållbar. Genom EES-avtalet åtar sig Sverige att tillämpa EG:s miljöbestämmelser på de områden som omfattas av avtalet. På de delar av varuområdet där den svenska miljölagstiftningen innehåller strängare miljö- och hälsokrav än motsvarande EG-bestämmelser innehåller avtalet övergångsarrangemang som medför att Sverige får behålla de strängare kraven även efter avtalets ikraftträdande. Vissa av EG:s miljö- och hälsobestämmelser på varuområdet har delvis utarbetats i internationellt samarbete där även Sverige deltagit, vilket i vissa fall medför att EG och Sverige redan har likvärdig reglering. De av EG:s miljöbestämmelser som inte är varurelaterade innehåller huvudsakligen minimiregler som inte hindrar att Sverige på dessa områden bibehåller eller inför strängare miljöskyddsåtgärder än EG.

Motionerna

Socialdemokraterna framhåller i motion E7 yrkande 6 att Sverige bör ta till vara EFTA-ländernas möjlighet att delta i miljöarbetet inom EG och påverka miljöpolitiken genom att aktivt agera för att miljöfrågorna ges ökad tyngd i EG och i EES-avtalets institutioner. För att en offensiv svensk miljöpolitik skall kunna bedrivas bör regeringen snarast och senast före utgången av år 1992 redovisa förslag om en strategi som utgår från de nya förutsättningar EES-avtalet innebär. I motion E10 yrkande 18 från Vänsterpartiet framförs synpunkten att Sverige vid kommande förhandlingar med bestämdhet bör hävda rätten att behålla miljömotiverade särregler. Enligt motionens yrkande 17 bör regeringen tillsätta en utredning med uppgift att redovisa miljökonsekvenserna av EES-avtalet. Enligt motion E12 (s) bör riksdagen godkänna EES-avtalet först sedan en ordentlig konsekvensanalys med ett för miljön tillfredsställande resultat har gjorts.

Utskottet har inte någon erinran mot regeringens redovisning av EES-avtalets innehåll och de konsekvenser av avtalet som miljöministern har redogjort för. På de områden där den svenska lagstiftningen ännu inte har anpassats efter EG:s regelsystem aviseras lagändringar som utskottet i annat sammanhang kommer att få ta ställning till.

När det gäller inflytandet över EG:s miljöpolitik kan utskottet inledningsvis konstatera att EFTA-länderna genom EES-avtalets artiklar 99 och 100 tillförsäkras rätt till samråd och expertmedverkan på ett sätt som kan anses tillgodose dessa länders intresse. Förutom genom samordning av bestämmelser ges också vissa möjligheter för EFTA-staterna att få insyn i och på ett tidigt stadium genom expertsamarbete påverka kommissionens förslag till nya gemensamma miljöregler. Därigenom får Sverige således möjlighet att påverka utformningen av bl.a. sådana EG-regler som reglerar föroreningsutsläpp av betydelse för Sverige i andra europeiska länder. EFTA-sidan har också en initiativrätt som följer av allmänna folkrättsliga regler och som inte enbart innebär rätt att ta upp en fråga till diskussion utan också rätt att ta initiativ till nya EES-regler. Enligt EES-avtalet kommer Sverige och övriga EFTA-stater att delta i EG:s hela ramforskningsprogram, där miljöforskningen utgör en del. Som anförs i propositionen har den svenska regeringen, tillsammans med de övriga EFTA-staterna, begärt förhandlingar om omedelbart deltagande på lika villkor i den europeiska miljöbyrå (European Environment Agency).

Utskottet delar regeringens uppfattning att det ovan nämnda expertsamarbetet och kravet på gemensamma EES-beslut innebär att Sverige får direkta och ökade möjligheter att påverka övriga medlemsländer och därmed miljösituationen i Sverige. Flera länder i EES-området har för övrigt miljöambitioner motsvarande Sveriges. Tillsammans med dessa stater kan Sverige inom EES-avtalets ram driva på det miljöpolitiska arbetet i Europa. Detta är särskilt viktigt, eftersom flera av de miljöproblem vi står inför fordrar en internationell samordning för att kunna lösas effektivt. Utskottet delar regeringens allmänna bedömning att EES-avtalet har kunnat kombineras med den inre marknaden och att Sverige har uppnått acceptabla överenskommelser i de fall de svenska miljökraven är mer långtgående än EG:s motsvarande regler. Det kan konstateras ett växande intresse inom EG för miljöfrågor. Bl.a. föreslås genom den s.k. Maastrichtöverenskommelsen (unionsfördraget) i december 1991 miljöintressena bli förstärkta. I de fall överenskommelsen kommer att medföra mer långtgående möjligheter att skydda miljön, blir det därför en viktig uppgift för regeringen att verka för motsvarande ändringar i EES-avtalet. De principer för miljöpolitiken som föreslås i EG-kommissionens rapport "Task force report on the Environment and the Internal market" stämmer enligt utskottets mening väl överens med flera av de grundläggande principerna för det svenska miljöarbetet.

I regeringsförklaringen hösten 1991 framhölls att i förhandlingarna om medlemskap i EG högsta tillämpade ambitionsnivå skall gälla på

miljöområdet. Avsikten är att vidmakthålla och utveckla ett effektivt miljöskydd. Av propositionen framgår att regeringen är mitt inne i ett arbete för att höja ambitionsnivåerna i miljöarbetet både i Sverige och utomlands. Som utskottet tidigare uttalat föreligger i vårt land en betydande politisk enighet om miljöproblemens karaktär och omfattning (1991/92:JoU18). Målen för den svenska miljöpolitiken så som de fastställdes senast våren 1991 (prop. 1990/91:90, JoU30, rskr. 338) utgör grundvalen för Sveriges agerande i det internationella miljösamarbetet. I detta samarbete har Sverige traditionellt spelat en pådrivande roll. Som anförts i motion E7 innebär EES-avtalet nya förutsättningar och möjligheter för miljöarbetet och ställer krav på ökad samordning inom EFTA och med EG när nya regler skall antas. Givetvis skall Sverige ta till vara de möjligheter att delta i miljöarbetet inom EG som avtalet skapar och genom ett aktivt agerande bidra till att ge miljöfrågorna ökad tyngd inom EG och i EES-avtalets institutioner. Det föreligger härvidlag en samsyn mellan regeringen och motionärerna i motion E7.

Det framgår av propositionen att på de delar av varuområdet där den svenska miljölagstiftningen ställer strängare miljö- och hälsokrav än motsvarande EG-bestämmelser, innehåller avtalet övergångsarrangemang som medför att Sverige får behålla de strängare kraven även efter avtalets ikraftträdande. Det bör framhållas att vissa av EG:s miljö- och hälsobestämmelser på varuområdet delvis har utarbetats i internationellt samarbete där även Sverige deltagit, vilket i vissa fall medför att EG och Sverige redan har likvärdig reglering. I andra fall måste de svenska bestämmelserna skärpas för att vi skall uppnå de kravnivåer som EG:s regler innehåller. De av EG:s miljöbestämmelser som inte är varurelaterade innehåller huvudsakligen minimiregler som inte hindrar att Sverige på dessa områden bibehåller eller inför strängare miljöskyddsåtgärder än EG. Utskottet är emellertid medvetet om de motsättningar som kan tänkas uppstå mellan å ena sidan fri handel och konkurrens och å andra sidan höga miljöskyddskrav. Det är just i syfte att undvika de snedvridande effekter som låga miljöskyddskrav kan innebära för en fri konkurrens som EG tillämpar de s.k. minimikrav medlemsländerna måste leva upp till. Motsvarande kommer att gälla inom EES-avtalet.

Utskottet förutsätter att regeringens fortsatta arbete i utformningen av en för den inre marknaden gemensam miljöpolitik präglas av den höga ambitionsnivå och offensiva inriktning som miljöproblemen kräver och som kännetecknar den svenska miljöpolitiken. Inom avtalets ram kan Sverige aktivt bidra till att den tillväxt som kommer att bli följden av EFTA-ländernas anknäpning till den inre marknaden också leder till en miljömässigt hållbar utveckling. Utskottet delar således den mening som framförs i motion E7 yrkande 6 att regeringen bör agera aktivt för att ge miljöfrågorna ökad tyngd i EG och i EES-avtalets institutioner. Kraven på en offensiv miljöpolitik bör kunna tillgodoses utan att riksdagen begär den redovisning av regeringens strategi som efterlyses i motion E7 yrkande 6. Med dessa uttalanden

finner utskottet syftet med motionen i denna del i huvudsak tillgodosett. Motionsyrkandet bör således inte påkalla någon riksdagens vidare åtgärd.

Med vad utskottet i berörda delar anført ovan finner utskottet även att syftet med motion E10 yrkande 18 kommer att bli tillgodosett utan någon särskild riksdagens åtgärd i frågan.

I propositionen uttalar regeringen sin avsikt att under implementeringsfasen löpande bevaka de miljömässiga aspekterna av EES-avtalet. Miljökonsekvenserna av avtalet kommer att belysas i de skilda sammanhang då förslag om implementeringen framläggs, och bl.a. kommer transporternas miljöproblem att tas upp till granskning med sikte på att uppfylla högsta tillämpade och tillämpbara ambitionsnivå. När effekterna på olika områden klarlagts bör en samlad bedömning göras av konsekvenserna för svensk miljö. Utskottet förutsätter att i detta sammanhang särskilt uppmärksammas den motsättning som på kort sikt kan finnas mellan fri handel och konkurrenskraft å den ena sidan och miljöambitionerna å den andra. Eftersom situationen ter sig snarlik för de nordiska länderna finner utskottet i likhet med miljöministern det angeläget att Sverige samarbetar med Norge och Finland i syfte att få fram ett brett underlagsmaterial. Härutöver vill utskottet erinra om att, enligt artikel 130t i Romfördraget (enhetsakten), medlemsstat inte är förhindrad att bibehålla eller införa strängare skyddsåtgärder på miljöområdet om åtgärderna är förenliga med fördraget. Med det anförda finner utskottet syftet med motion E10 yrkande 17 i allt väsentligt är tillgodosett. Motionsyrkandet påkallar således inte någon ytterligare riksdagens åtgärd.

Med det ovan anförda avstyrker utskottet motion E12 i den mån motionen inte kan anses tillgodosedd.

Stockholm den 2 september 1992

På jordbruksutskottets vägnar

Ivar Virgin

I beslutet har deltagit: Ivar Virgin (m), Ingvar Eriksson (m), Lennart Brunander (c), Åke Selberg (s), Mona Saint Cyr (m), Inge Carlsson (s), Christer Windén (nyd), Kaj Larsson (s), Carl G Nilsson (m), Sinikka Bohlin (s), Lena Klevenäs (s), Lennart Fremling (fp), Carl Olov Persson (kds) och Kent Carlsson (s).

1. Strategi för ett offensivt miljöarbete inom EES

Åke Selberg, Inge Carlsson, Kaj Larsson, Sinikka Bohlin, Lena Klevenås och Kent Carlsson (alla s) anför:

Enligt vår mening borde den del av utskottets yttrande som börjar med "Utskottet förutsätter" och slutar med "vidare åtgärd" ha följande lydelse:

EG/EES erbjuder enligt utskottets mening goda möjligheter för en nödvändig fördjupning av det europeiska miljösamarbetet. Gemenskapen har en stor samlad ekonomisk styrka och utgör världens enskilt största marknad. De miljökrav som ställs inom gemenskapen får därigenom stor genomslagskraft. Det är kraften i EG:s agerande som i väsentlig mån avgör huruvida vi kommer att kunna lösa såväl de globala som de regionala miljöproblemen. RIO-konferensens förslag måste följas upp genom bl.a. åtgärdsplaner i olika fora av internationell betydelse. Ett sådant forum utgör EG/EES.

Utskottet förutsätter att regeringen tar sådana initiativ att EES-avtalet kommer att utgöra grund för en förstärkning av miljöpolitiken i Västeuropa. För att Sverige skall kunna driva en offensiv internationell miljöpolitik och ta till vara de nya framtida möjligheter EES-avtalet innebär i form av dels formella initiativ, dels initiativ inom ramen för bl.a. olika expertgrupper krävs att regeringen utformar en strategi för detta arbete. Regeringen bör snarast och senast före utgången av år 1992 för riksdagen redovisa förslag om en sådan strategi. Utskottet borde således ha tillstyrkt motion E7 yrkande 6.

2. Miljökonsekvensbeskrivningar

Lena Klevenås (s) anför:

Enligt min mening borde den del av utskottets yttrande som börjar med "Med det" och slutar med "anses tillgodosedd" ha följande lydelse:

Som en effekt av EES-avtalets regler om fri rörlighet för varor kommer landsvägstransporterna att öka. I EG:s miljörapport "Task force report on the Environment and the Internal market" förutspås en ökning av lastbilstrafiken med mellan 30 och 50 % och som en följd härav förväntas kväveoxidutsläppen öka med 12—14 %. Enligt propositionen kommer det också att finnas motsättningar mellan fri handel och konkurrens å den ena sidan och miljöambitioner å den andra. Visserligen kan enligt en undantagsbestämmelse i avtalet ett land införa strängare krav än EG om detta behövs för att skydda människors eller djurs hälsa, miljö och säkerhet men det är oklart när miljö- och hälsoskyddsintressena kommer att väga så tungt att de tillåts medföra inskränkningar i den fria handeln. Eftersom EES-avtalet inte innehåller några bestämmelser i övrigt om permanenta undantag kan avtalet i framtiden innebära ett hinder för Sverige att skärpa miljökraven i snabbare takt än EG. Härigenom omöjliggörs Sveriges ambition

att bli ett föregångsland på miljöområdet. I propositionen uttalar regeringen sin avsikt att under implementeringsfasen löpande bevaka de miljömässiga aspekterna av avtalet och när effekterna på olika områden klarlagts göra en samlad bedömning av konsekvenserna för svensk miljö. Som anförts i motion E12 är det emellertid av största vikt att EES-utskottet redan nu ägnar stor uppmärksamhet åt miljökonsekvenserna för svensk del av EES-avtalet. Avtalet bör godkännas först sedan en genomgripande konsekvensanalys med ett för miljön tillfredsställande resultat föreligger. Utskottet borde således ha tillstyrkt motion E12.